दैनिक
लुम्बिनी
निजी क्षेत्रबाट निरन्तर प्रकाशित पहिलो राष्ट्रिय दैनिक

वर्ष ३७ | अंक १२७ | बुटवल | २०८२ बैशाख २१, गते आइतबार | नेपाल संवत ११४५ | Sunday May. 04, 2025 | पृष्ठ ४ | मूल्य रु. ६ मात्र | Lumbini

हामी बोलेर मात्र
होइन पुऱ्याएर छाड्छौं
तपाईको अत्यन्तै जरूरी चिठी एवं पार्सलहरू
नेपाल लगायत भारत र विश्वका प्रमुख शहरहरूमा
पठाउनु परेमा हामीलाई सम्झनुहोस्
सुपर काइनेटिक
कुरियर्स सर्भिस
ट्राफिक चोक हिमालयन
बैंकको साइड (सुर्य लाईफ इन्सोरेन्स भएको
भवन) फोन:- ०७१५४२५७१

'विमानस्थल नचल्दाको क्षतिपूर्ति सरकारले दिनुपर्छ'

मोहम्मद हबिब
बुटवल

आम जनता पार्टी (आजपा)का अध्यक्ष प्रभु साहले सरकारको कमजोरीका कारण गौतमबुद्ध विमानस्थल पूर्ण क्षमतामा नचल्दा मर्कामा परेका व्यवसायीलाई सरकारले क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने माग गरेका छन् । शनिबार भैरहवामा पत्रकारसँग कुरा गर्दै पूर्व मन्त्री समेत रहेका साहले विमानस्थल चल्ने आशामा व्यवसायीले अर्बौं लगानी गरेका, तर नचल्दा लगानी जोखिममा परेकाले सरकारले क्षतिपूर्ति दिनुपर्ने तर्क गरे ।

एअरपोर्ट नचलेका कारण व्यवसायीको पुँजी डुबिरहेको र विमानस्थललाई लक्षित गर्दै सञ्चालनमा आएका होटल र पर्यटन व्यवसाय धरासायी भएको भन्दै साहले प्रधानमन्त्री र पर्यटनमन्त्रीले एअरपोर्ट चलाउन किन नसकेको भन्दै प्रश्न गरे । 'विमानस्थल नचलेपछि व्यवसायी संकटमा छन्, पर्यटक आउँछन् भनेर व्यवसायीले लगानी गरे । तर, अहिले त्यो लगानी धरापमा छ,' उनले भने-'म अर्थमन्त्रीलाई भन्न चाहन्छु, सरकारले व्यवसायीलाई क्षतिपूर्ति दिनुपर्छ ।' उनले एउटा एअरपोर्ट चलाउन नसक्ने प्रधानमन्त्रीले देश कसरी चलाउन सक्नुहुन्छ भन्दै प्रश्न गरेका छन् । उनले गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल सञ्चालनमा आउँछ कि आउँदैन भन्दै प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीलाई प्रश्न गरेका हुन् । साहले वर्तमान सरकार जनताप्रति जवाफदेही र उत्तरदायी नभएको आरोपसमेत लगाए । प्रतिनिधिसभा सदस्यसमेत रहेका साहले अहिले देशमा लुटतन्त्र र दलतन्त्र हावी रहेको दाबी गरे ।

अहिलेसम्म पुरानै नेताले शासन गरिरहेको उनले बताए । जनादेशविपरीत एमाले-कांग्रेस मिलेर बनेको यो सरकार जनविरोधी र अप्राकृतिक भएको उनले जिकिर गरे । अहिले मुलुकमा दुई दलको मनोमानी र अत्याचार बढेको उनको भनाइ छ । साहले भैरहवा एयरपोंट चल्दैन भने आम जनता पार्टी चुप लागेर नबस्ने बताए ।

अहिले लोकतन्त्रको नाममा लुटतन्त्र, भ्रष्टाचार र अराजकता मौलाउँदै जान थालेको उनको भनाइ छ । अहिलेको सरकारबाट जनअपेक्षा अनुरुपको कुनै पनि काम हुन नसकेको उनले बताए । 'एमाले र कांग्रेसको झण्डै दुई तिहाइको अहिलेको सरकारबाट मुलुकमा सुशासन, सदाचार, राजनीतिक स्थिरता, चलायमान अर्थतन्त्रलगायतका अपेक्षा आम जनताले गरेका थिए,' उनले भने-'जनताले गरेका अपेक्षाअनुरुप सरकार चल्नुको सट्टा देशलाई झनझन् संकटमा लैजानेमात्र काम भएका छन् ।'

नेता साहले जनताले आगामी नीति तथा कार्यक्रमले देशलाई सङ्कटबाट निवारण गर्ने अपेक्षा गरे पनि त्यो हुन नसकेको बताए । उनले प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीको अगुवाइमा मुलुकमा बेथिति भइरहेको दाबी गरे । यस्तो बेथितिमा नेपाली कांग्रेस समेत साक्षी बनेको उनको टिप्पणी छ ।

'मुलुकमा बेथिति, भ्रष्टाचार, अनियमितता बढ्दै गइरहेको छ । प्रधानमन्त्रीजी हरेक क्षेत्रमा असफल हुनुभएको छ । आम जनताले परिवर्तन र निकास खोजेका छन् ।'- उनले भने ।

आम जनता पार्टीले आज भैरहवामा खबरदारी सभा गर्दैछ ।

यसअघि प्रतिनिधिसभा सदस्य एवं पूर्व पर्यटन मन्त्री प्रेम आलेले विमानस्थलबाट अन्तर्राष्ट्रिय उडान नहुँदा व्यवसायीहरु आत्महत्या गर्ने अवस्थामा पुगेको बताएका थिए । उनले विमानस्थलका लागि ४ सय बिघा बढी जग्गा जथाभावी अधिग्रहण गरेर राज्यलाई अर्बौंको आर्थिक भार बोकाएको, तर विमानस्थलमा भैंसी चरण र माछापालन गर्न उपयुक्त हुने अवस्था आएको टिप्पणी गरेका थिए ।

पोखरा विमानस्थलमा १० अर्बभन्दा बढी नीतिगत भ्रष्टाचार र गुणस्तरहीन काम भएको प्रतिवेदन सार्वजनिक भएपछि सांसद आलेले पोखरा विमानस्थलको भ्रष्टाचार ट्रेलर मात्र भएको पूरा फिल्म भैरहवा विमानस्थलमा रहेको बताएका थिए ।

'नीति तथा कार्यक्रम सही छन्'

बुटवल । प्रधानमन्त्री एवं नेकपा (एमाले) संसदीय दलका नेता केपी शर्मा ओलीले संघीय संसद्मा प्रस्तुत नेपाल सरकारको नीति तथा कार्यक्रम स्थिरता, विकास र सुशासनका लागि सही नीतिका साथ आएकाले ढुक्कका साथ दृढतापूर्वक समर्थन गर्न सांसद्हरुलाई आग्रह गरेका छन् ।

प्रधानमन्त्री निवास, बालुवाटारमा शनिबार बसेको संसदीय दलको बैठकमा सम्बोधन गर्दै प्रधानमन्त्री ओलीले देशमा स्थिरता र स्थायित्व कायम राख्दै सुशासनको राम्रो प्रबन्ध गरी अर्थतन्त्रलाई तीव्र गतिमा अगाडि बढाउने सरकारले लक्ष्य लिएको स्पष्ट गरे ।

'हाम्रा नीतिहरु सही छन्, यसमा साथीहरु ढुक्कले लागे हुन्छ,' ओलीको भनाइ छ-'संसदीय प्रक्रियामा विपक्षीले विरोधका लागि विरोध पनि गर्ने भएकाले तिनका कुरामा सत्यता छ कि भनेर लाग्नु पर्दैन । हामीले सही कुराको पक्ष दृढतापूर्वक लिनुपर्छ । हामीले विपक्षमा रहँदा सही कुराको विरोध गरेका थिएनौं,' उनले थपे-'हाम्रो दलमा वैचारिक एकता रहेको छ । स्पष्टता र दृढता हामीसँग छ, यो स्पष्टता र दृढतालाई संसद्का गतिविधिमा अझ प्रभावकारीरुपमा प्रकट गर्नुहुनेछ भन्ने विश्वास लिएको छु ।'

प्रधानमन्त्री ओलीले पछाडि परेको तप्कालाई माथि उठाउने गरी सरकारले काम गरिरहेको जनाउँदै समाजप्रति उत्तरदायी, प्रतिपक्षप्रति संवैधानिकरुपमा सहकार्य, शान्ति सुव्यवस्थाप्रति जिम्मेवर र आम जनताप्रति जवाफदेही भएर नीति तथा कार्यक्रम ल्याएको जिकिर गरे ।

» *बाँकी ३ पेजमा*

'०८४ को चुनावमा पहिलो बन्छौं'

बुटवल । प्रमुख प्रतिपक्षी नेकपा माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकलम दाहाल 'प्रचण्ड'ले केही महिनाअघिसम्म सोसल मिडियामा खराब रहेको आफ्नो पार्टीको स्थिति अहिले निकै सुधार भएको बताएका छन् ।

शनिबार माओवादी किनट तामाङ राष्ट्रिय मुक्ति मोर्चा बागमति प्रदेशको अधिवेशनलाई सम्बोधन गर्दै त्यसले जनमतलाई पनि आकर्षित गरेको दाबी गरे । 'अहिले देशैभरी सक्रियता बढेको छ । सोसल मिडियामा हाम्रो हातल दुई चार महिनासम्म करिब करिब गएगुज्रेको थियो,' प्रचण्डको भनाइ छ-'अहिले हेर्दाहेर्दै साथीहरुले के के गर्नु भएको छ, मलाई सबै टेक्निकल त थाहा छैन । तर हामी एक नम्बरतिर उकालो लाग्दै छौं । त्यसले जनमतलाई आकर्षित गर्दै पनि छ ।'

» *बाँकी ३ पेजमा*

'एमालेमा बिलिन हुँदैनौ'

बुटवल । नेकपा एकीकृत समाजवादीका अध्यक्ष माधव नेपालले आफ्नो पार्टीलाई नेपालको राजनीतिमा गम्भीर भूमिका खेल्नुपर्ने समयले माग गरिरहेको दाबी गरेका छन् ।

पार्टी निकट आदिवासी जनजाति महासंघको दोस्रो राष्ट्रिय महाधिवेशनलाई शनिबार सम्बोधन गर्दै आफ्नो पार्टी अरू कुनै पार्टीमा गएर विलीन हुने जिकिर गरे ।

उनले भने-'हामीले अरू वामपन्थी शक्तिहरूलाई पनि गोलबन्द गर्नुपर्छ । गोलबन्द हुन चाहनेहरूलाई हामी एकताबद्ध बनाउँछौं । विभिन्न व्यक्तिहरू हाम्रो पार्टीमा आउन चाहनुभएको छ । आई पनि रहनुभएको छ । त्यसैगरी अरूलाई पनि ल्याइरहेका छौं, तर हाम्रो पार्टी अर्को पार्टीमा गएर विलीन हुने छैन । एमालेमा जान्छ कि भनेर कसैले सपना देखेको छ भने त्यो सपना नदेखे हुन्छ । त्यो सम्भावना छैन ।'

उपाध्यक्ष राजेन्द्र पाण्डेले नेकपा एमालेका अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीले आफूले गरेको अपराधको माफी नमागेसम्म एकता नहुने ठोकुवा गरेका छन् ।

उनले बजेटमा समेट्ने सुझाव लिएर बालुवाटार गएको कुरालाई लिएर कुप्रचार भएको समेत दाबी गरे ।

» *बाँकी ३ पेजमा*

स्वामी कैलाशनन्द गिरी रूपन्देहीमा

भैरहवा । सनातनी धर्म संस्कारका ज्ञाता एवं भारतको निरन्जन पीठाधिशका पिठाधिश्वर स्वामि कैलाशनन्द गिरी नेपालको विभिन्न धार्मिक क्षेत्रको भ्रमण गर्नेक्रममा रुपन्देही आइपुगेका छन् ।

स्वामी गिरी आज बिहान १० बजे लुम्बिनी केबलकारमार्फत् बसन्तपुरस्थित कामाख्या देवी मन्दिर दर्शन गर्ने कार्यक्रम रहेको जिल्ला प्रहरी कार्यालय रुपन्देहीका सूचना अधिकारी डीएसपी सुरज कार्कीले जानकारी दिए । गिरी सनातनी धर्म संस्कारको प्रवर्धन गर्ने उद्देश्यले नेपालका धार्मिक क्षेत्रको भ्रमण गरिरहेका छन् । उनी आइतबार नै बुद्धजन्मस्थल लुम्बिनी जाने कार्यक्रम छ ।

स्वामी कैलाशानन्दले नेपालका धेरै धार्मिकस्थलहरु अत्यन्तै पवित्र भएकोले ती स्थलहरुको भ्रमण गर्न करोडौ भारतीयहरु पनि आउने बताएका छन् ।

स्वामि कैलाशानन्दको नेपाल भ्रमणको संयोजन गरिरहेका पुर्व सांसद समेत रहेका प्रमोदकुमार यादवले स्वामी कैलाशानन्दको दश दिने नेपाल भ्रमणले नेपालको धार्मिक पर्यटनमा विशेष टेवा पुग्ने बताए । स्वामी कैलाशानन्द बैशाख १५ गते दिल्लीबाट नेपाल एअरलायन्सको जहाजमार्फत् काठमाडौं आएका थिए ।

२२ गते भैरहवाबाट काठमाडौं फर्किने र सोहि दिन गोसाईकुन्ड जाने कार्यक्रम तय भएको छ । त्यसपछि उनी सोहि दिन चन्द्रागिरी रिर्सोटमा बस्ने र भेटघाट गर्ने त्यसपछि २३ गते दक्षिणकालि मन्दिरमा पूजा पाठ गर्ने कार्यक्रम तय भएको छ । २३ गतेदेखि २६ गतेसम्म काठमाडौंमा बस्ने स्वामी कैलाशानन्द २६ गते दिल्ली प्रस्थान गर्ने कार्यक्रम तालिका रहेको छ ।

स्वामी कैलाशानन्द भारतीय प्रधानमन्त्री नरेन्द्र मोदीका समेत सल्लाहकारको रुपमा मानिन्छन् । धार्मिक विषयमा र सनातनी धर्म संस्कारको विषयमा खास निर्णय लिनुपर्दा भारतीय प्रधानमन्त्री मोदी र उत्तर प्रदेशका मुख्यमन्त्री आदित्यनाथ योगीले स्वामी कैलाशानन्दको सल्लाह लिने गरेको भारतीय मिडियाहरुले समेत लेख्दै आएका छन् ।

सम्पादकीय

प्लाइउड र सिमेन्ट निर्यातले जगाएको आशा

पाँच महिनादेखि रोकिएको सिमेन्ट र प्लाइउड निर्यात खुल्दा उद्योगी उत्साहित भएका छन् । अनिवार्यरुपमा ब्यूरो अफ इन्डियन स्ट्यान्डर्ड बीआइएस गुणस्तर चिन्ह नविकरण भएपछि भारतमा सिमेन्ट र प्लाइउड निर्यात संभव भएको छ । भारतले बीआइएस गुणस्तर चिन्ह लिनुपर्ने अनिवार्य गरेपछि सिमेन्ट र प्लाइउड निकासी रोकिंदा उद्योगी मारमा परेका थिए ।

आन्तरिक खपत पर्याप्त नहुँदा उत्पादन घटाइरहेका उद्योगीका लागि भारत निकासी राम्रो अवसर हो । सिमेन्ट र प्लाइउड उद्योगका लागि भारत निकासीको व्यवस्था मिलाएर सरकारले सकारात्मक काम गरेको छ । भारतले निकासी भैरहेको सिमेन्टको लागि बीआइएस गुणस्तर चिन्ह नवीकरण नगर्दा र प्लाइउडका लागि बीआइएस गुणस्तर चिन्ह नै नदिँदा निकासी रोकिएको थियो । बीआइएस नविकरण र नयाँ दर्ताको व्यवस्थाका लागि नेपालको कूटनीतिक पहलले पनि काम गरेको छ । दुई देशबिचका समस्या कूटनीतिक पहलबाट सल्टाउने प्रयास हुनुले फराकिलो मार्ग खोल्छ ।

अर्घाखाँची सिमेन्टलाई ६ महिनाको अवधिलाई मात्र नवीकरण गरिएको छ । भैरहवा नाका हुँदै अहिले अर्घाखाँची सिमेन्टको पुनः निकासी सुरु भएको हो भने सर्वोत्तम सिमेन्ट र होंसी सिमेन्टको नवीकरण अवधि बाँकी रहेकाले निकासी रोकिएको थिएन् । यी दुई सिमेन्ट उद्योगको पनि ब्युरो अफ इन्डियन स्ट्यान्डर्ड (बीआइएस) नविकरणको समय अब केही महिना मात्र बाँकी रहेको छ । भारतले गत वर्षदेखि नै प्लाइउडको निकासीमा रोक लगाएको थियो । तर एक वर्षभित्र अनिवार्य रुपमा ब्युरो अफ इन्डियन स्ट्यान्डर्ड बीआइएस गुणस्तर चिन्ह प्राप्त गर्नु पर्ने सर्तसहित भारतले निकासी खोलेको थियो । भारत निकासीले प्लाइउड उद्योगमा लगानी बढाएका उद्योगीका लागि ठूलो राहत भएको छ । भारतले पुनः नविकरण नगर्ने संभावना रहेकोले आगामी दिनमा कुटनीतिक पहलकदमी हुनुपर्छ ।

भैरहवा भन्सार नाकाबाट आर्थिक वर्ष २०७९/०८०मा ३१ करोड ६ लाख ६३ हजार रुपैयाँ बराबरको ४१ हजार ९ सय ३ टन सिमेन्ट तथा ४० करोड ९१ लाख रुपैयाँ बराबरको ६२ हजार ३ सय ५८ टन क्लिन्कर भारत निर्यात भएको थियो । त्यसैगरी आर्थिक वर्ष २०८०/८१ मा १ अर्ब ६५ करोड ८६ लाख ९ हजार रुपैयाँ बराबरको २ लाख ३१ हजार ७ सय ८४ टन सिमेन्ट र १ अर्ब २० करोड २७ लाख ८९ हजार रुपैयाँ बराबरको २ लाख ८ सय ३० टन क्लिन्कर निर्यात भएको भैरहवा भन्सार कार्यालयको तथ्याङ्क देखिन्छ । त्यसैगरी भैरहवा नाका हुँदै आर्थिक वर्ष २०८०/०८१ मा २८ करोड ४२ लाख ५० हजार रुपैयाँ मूल्य बराबरको प्लाइउड, बोर्ड र प्लाइका ढोका भारत निकासी भएको थियो । त्यसैगरी, निकासी रोकिनुअघि चालु आर्थिक वर्षको ८ महिनामायो नाका हुँदै ३३ करोड ३१ लाख ८७ हजार रुपैयाँ मूल्य बराबरको प्लाइउड भारत निकासी भएको थियो । प्लाइउड र सिमेन्ट भारत निकासीको सम्भावना राम्रो छ भन्ने यो तथ्याङ्ले पुष्टि हुन्छ । भारत निकासी भइरहेका प्लाइउड र सिमेन्ट झैं अरु निकासी जन्य वस्तु खोजी गर्न आवश्यक छ । त्यसो गर्न सक्दा भारतसँग भइरहेको व्यापार घाटा न्यून गर्न सकिन्छ ।

कसरी हुनसक्छ प्रेस स्वतन्त्रता र पत्रकारको सुरक्षा ?

शेरबहादुर केसी

सञ्चार माध्यमले कसैको नियन्त्रण र हस्तक्षेप विना समाचार र विचार प्रकाशन र प्रसारण गर्न पाउने स्वतन्त्रता नै प्रेस स्वतन्त्रता हो । प्रेस स्वतन्त्रता भएको मुलुकमा पत्रकारले निवार्ध काम गर्न पाउँछन् । पत्रकारले स्वतन्त्रतापूर्वक सूचना संकलन, सम्प्रेषण र प्रकाशन तथा प्रसारण गर्न पाउँछन् ।

प्रेस स्वतन्त्रतालाई लोकतन्त्रको रक्षा कवच मानिन्छ । जहाँ प्रेस स्वतन्त्रता हुन्छ, त्यहाँ लोकतन्त्र बलियो हुन्छ, जहाँ लोकतन्त्र सबल हुन्छ, प्रेस स्वतन्त्रता सुनिश्चित हुन्छ । यसर्थ, प्रेस स्वतन्त्रता र लोकतन्त्र एक सिक्काका दुई पाटा हुन् । लोकतान्त्रिक व्यवस्था नभएका मुलुकमा प्रेस स्वतन्त्रताको कल्पना संभव छैन । प्रेस स्वतन्त्रता नभएका मुलुकमा लोकतन्त्र सबल हुन्छ भन्ने विश्वास गर्न सकिन्न ।

मई ३ प्रेस स्वतन्त्रता दिवस । स्वतन्त्रताको आधारभूत मूल्यहरुलाई उत्सवका रुपमा मनाउने दिन । स्वतन्त्र एंव बहुलवादी प्रेसका लागि 'विन्डहक घोषणापत्र' जारी गरिएको सम्झनामा हरेक वर्ष मई ३ लाई विश्व प्रेस स्वतन्त्रता दिवसका रूपमा मनाउने गरिएको हो । युनेस्कोको आयोजनामा अफ्रिकी राष्ट्र नामिबियाको विन्डहक सहरमा ३ मई, १९९१ मा भएको पत्रकारको सम्मेलनले बहुलवादी र स्वतन्त्र प्रेसका लागि 'विन्डहक घोषणापत्र' जारी गरेको थियो । त्यसैको सम्झनामा सन् १९९३ देखि संयुक्त राष्ट्रसंघले यो दिवस मनाउने निर्णय गरेको हो । विभिन्न प्रकारका दमनको सामना गरेका पत्रकारप्रति सम्मान व्यक्त गर्दै राज्यलाई प्रेस स्वतन्त्रताको वातावरण सुनिश्चित गर्न यस दिन विश्वभर दबाबमूलक कार्यक्रम हुँदै आएका छन् ।

प्रेस स्वतन्त्रता आधारभूत मानवअधिकार हो । प्रेस स्वतन्त्रता लोकतन्त्रको स्तम्भ हो । नागरिकको स्वतन्त्र मतद्वारा निर्वाचित सवल व्यवस्थापिका, नागरिक अधिकारप्रति दृढ संकल्पित कार्यपालिका, स्वतन्त्र एवं सक्षम न्यायपालिका, स्वतन्त्र प्रेस र गतिशील एवं सचेत नागरिक समाज लोकतन्त्रका आधार स्तम्भ हुन् । लोकतन्त्रको महत्वपूर्ण आधारस्तम्भ स्वतन्त्र प्रेसले प्रभावकारी 'वाच डग'को भूमिका खेल्दा मात्रै लोकतन्त्रलाई सबल बनाउन सक्छ, लोकतान्त्रिक प्रणालीलाई सबल बनाउन सक्छ ।

लोकतान्त्रिक पद्धति, संस्कार र आचरणले प्रेस स्वतन्त्रता स्थापित हुन्छ । प्रेस स्वतन्त्रताको उपभोग भएको मुलुकमा मात्रै लोकतान्त्रिक पद्धति स्थापित हुन्छ । स्वतन्त्र प्रेस भएको मुलुकमा मात्रै सरकार नागरिकप्रति जवाफदेही र जिम्मेवार हुन्छ । स्वतन्त्र प्रेस भएको मुलुकमा मात्रै नागरिक जागरूक र सचेत हुन्छन् । प्रेस स्वतन्त्रता प्रेस जगतका लागि मात्रै नभई नागरिक अधिकारसँग सम्बन्धित छ । त्यसैले पत्रकारितालाई आवाजविहिनहरुको आवाज भनिएको हो । प्रेस स्वतन्त्रतालाई केवल पत्रकारको अधिकारसँग सम्बन्धित विषय मान्नु संकुचित धारणा हो । यो नागरिक अधिकारलाई व्यवहारमा स्थापित गर्ने बृहत्तर माध्यम हो, नागरिक अधिकार स्थापित गर्न मूलतः पत्रकारिता क्षेत्रले काम गरिरहेको हुन्छ ।

संवैधानिक व्यवस्थाः पूर्ण प्रेस स्वतन्त्रता

नेपालको संविधान–२०७२ मा पनि 'प्रस्तावना' मा नै 'पूर्ण प्रेस स्वतन्त्रता' उल्लेख छ । यसअघिका संविधानमा प्रेस स्वतन्त्रता भनिएपनि कुनै न कुनै ढंगले प्रेस स्वतन्त्रता संकुचित गर्ने प्रयास भएको र त्यसले नागरिक अधिकार पनि संकुचित गरेकोले लोकतान्त्रिक शासन प्रणालीमा प्रेस संकुचित हुनुहुँदैन भन्ने मान्यता स्थापित गर्न पूर्ण प्रेस स्वतन्त्रता उल्लेख गरिएको हो ।

त्यस्तै, संविधानको भाग ३ 'मौलिक हक' अन्तर्गत धारा १७मा स्वतन्त्रताको हक अन्तर्गत उपधारा १ मा विचार तथा अभिव्यक्ति स्वतन्त्रता, धारा १९ मा सञ्चारको हक अन्तर्गत प्रकाशन र प्रसारणसम्बन्धी अधिकार र धारा २७ मा सूचनाको हकको व्यवस्था गरिएको छ ।

धारा १९– सञ्चारको हक अन्तर्गत उपधारा १ मा भनिएको छ-'विद्युतीय प्रकाशन, प्रसारण तथा छापालगायतका जुनसुकै माध्यमबाट कुनै समाचार, सम्पादकीय, लेख, रचना वा अन्य कुनै पाठ्य, श्रव्य, श्रव्यदृश्य सामग्रीको प्रकाशन तथा प्रसारण गर्न वा सूचना प्रवाह गर्न वा पूर्व प्रतिबन्ध लगाइने छैन ।'

त्यस्तै, उपधारा २ मा भनिएको छ-'कुनै श्रव्य, श्रव्यदृश्य वा विद्युतीय उपकरणको माध्यम वा छापाखानाबाट कुनै समाचार, लेख, सम्पादकीय, रचना, सूचना वा अन्य कुनै सामग्री मुद्रण वा प्रकाशन, प्रसारण गरे वा छापेबापत त्यस्तो सामग्री प्रकाशन, प्रसारण गर्ने वा छाप्ने रेडियो, टेलिभिजन, अनलाइनका अन्य कुनै किसिमको डिजिटल वा विद्युतीय उपकरण, छापा वा अन्य सञ्चारमाध्यमलाई बन्द, जफत वा दर्ता खारेज वा त्यस्तो सामग्री जफत गरिने छैन ।'

उपधारा १ मा विद्युतीय प्रकाशन,प्रसारण तथा छापा माध्यम लगायत जुनसुकै माध्यमबाट कुनै समाचार, सम्पादकीय, लेख, रचना वा अन्य कुनै सामग्रीको प्रकाशन तथा प्रसारण गर्न वा सूचना प्रवाह गर्न वा छाप्नुपूर्व प्रतिबन्ध नलगाइने व्यवस्था छ । उपधारा २ मा यस खालका सामग्री प्रकाशन र प्रसारण गरिँदा सञ्चारमाध्यमलाई बन्द, जफत वा दर्ता खारेजी नगरिने र ती सञ्चार सामग्री जफत पनि नगरिने उल्लेख छ ।

समाचार सामग्री प्रकाशन गरेकै कारणले सञ्चारमाध्यमलाई बन्द नगर्ने, जफत नगर्ने, दर्ता खारेज नगर्ने र सञ्चार सामग्री पनि जफत नगरिने व्यवस्था संविधानमा नै छ । संविधानको प्रस्तावनामै पूर्ण प्रेस स्वतन्त्रता उल्लेख गरिएको र माथि उल्लेखित धारामा भएको व्यवस्था हेर्दा साँच्चिकै संविधानमा प्रेस स्वतन्त्रताको ग्यारेण्टी गरिएको छ ।

संविधानको धारा २७ मा प्रत्येक नागरिकलाई आफ्नो वा सार्वजनिक सरोकारको कुनै पनि विषयको सूचना माग्ने र पाउने हक हुने उल्लेख छ । तर कानुन बमोजिम गोप्य राख्नुपर्ने सूचनाको जानकारी दिन कसैलाई बाध्य पारिने छैन भनिएको छ ।

त्यसैगरी संविधानको धारा २८ मा गोपनीयताको हकअन्तर्गत कुनै पनि व्यक्तिको जीउ, आवास, सम्पत्ति,लिखत, तथ्याङ्क, पत्राचार र चरित्रसम्बन्धी विषयको गोपनियता कानुन बमोजिम बाहेक अनतिक्रम्य हुनेछ प्रेस स्वतन्त्रताको व्यवस्था र त्यसका सीमा निर्धारण गरिएको छ ।

यसैगरी, संविधानको धारा १०३ को उपधारा १ मा संघीय संसदको दुवै सदनमा पूर्ण वाक स्वतन्त्रता रहने र धारा १०३ को उपधारा ३ मा संघीय संसदको कुनै सदनको कुनै पनि कारबाहीमाथि त्यसको असल नियतबारे शंका उठाई कुनै टिकाटिप्पणी गरिने छैनर कुनै सदस्यले बोलेको कुनै कुराको सम्बन्धमा जानी–जानी गलत वा भ्रामक अर्थ लगाइ कुनै प्रकारको प्रकाशन वा प्रसारण गर्न पाइने छैन भनिएको छ भने धारा १२८ को उपधारा ४ मा सर्वोच्च अदालतले आफ्नो वा मातहत अदालतको न्याय सम्पादनको कार्यमा कसैले अवरोध गरेमा वा आदेश वा फैसलाको अवज्ञा गरेमा कानुन बमोजिम अवहेलनामा कारवाही चलाई सजाय गर्न सक्ने व्यवस्था छ ।

त्यसैगरी, धारा १८७ मा प्रदेशसभाको विशेषाधिकारअन्तर्गत उपधारा १ मा प्रदेशसभामा पूर्ण वाक स्वतन्त्रता रहने र उपधारा ३ मा प्रदेशसभाको कुनै कारबाही उपर त्यसको असल नियतबारे शंका उठाइ कुनै टिका–टिप्पणी गरिने छैन । र, कुनै सदस्यले बोलेको कुनै कुराको सम्बन्धमा जानी–जानी गलत वा भ्रामक अर्थ लगाई कुनै प्रकारको प्रकाशन वा प्रसारण गर्न पाइने छैन् भन्ने व्यवस्था गरिएको छ ।

संविधानको धारा २७३ मा संकटकालीन व्यवस्था छ, यसको उपधारा १० मा संकटकालीन अवस्था घोषणा वा आदेश जारी गर्दा त्यस्तो घोषणा वा आदेश बहाल रहेसम्मका लागि भाग–३ मा व्यवस्था भएका मौलिक हक निलम्बन गर्न सकिने अन्तर्गत धारा १९ मा रहेको सञ्चारको हकको उपधारा १ प्रत्याभूत गरिएको पूर्व प्रतिबन्ध नलगाइने व्यवस्था समेत परेको छ ।

धारा १९ को उपधारा १ मै नेपालको सार्वभौमसत्ता, भौगोलिक अखण्डता, राष्ट्रियता वा संघीय एकाइबिचको सु-सम्बन्ध वा विभिन्न जात, जाति, धर्म वा सम्प्रदायबिचको सु-सम्बन्धमा खलल पर्ने, राज्यद्रोह, गाली बेइज्जती वा अदालतको अवहेलना हुने वा अपराध गर्न दुरुत्साहन गर्ने वा सार्वजनिक शिष्टाचार, नैतिकताको प्रतिकूल कार्य गर्ने, श्रमप्रति अवहेलना गर्ने र जातीय छुवाछूत एवं लैंगिक भेदभावलाई दुरुत्साहन गर्ने कार्यमा मनासिव प्रतिबन्ध लगाउने गरी ऐन बनाउन रोक लगाएको मानिने छैन भन्ने व्यवस्था राखेर प्रेसको जिम्मेवारी र कर्तव्य उल्लेख गरिएको छ ।

संविधानको प्रस्तावनामै पूर्ण प्रेस स्वतन्त्रता उल्लेख गरिएको र मौलिक हकअन्तर्गत रहेका विभिन्न धाराले प्रस्तावनामा उल्लेख भएको विषयलाई फराकिलो बनाउन बल पुऱ्याएका छन् । तर अन्य विभिन्न धारामा उल्लेख भएका प्रतिबन्धात्मक वाक्यांशले प्रेसको सीमा तोकेर सङ्कुचन गर्ने प्रयास गरेको छ । संविधानको यो सीमाले संवैधानिक हक उपभोग तथा ऐन निर्माण गर्दा संकुचनको संभावना देखिन्छ । ऐन निर्माण गर्दा विशेष सजगता अपनाउनुपर्ने आवश्यकता छ ।

पत्रकारको सुरक्षा अवस्था : विगतदेखि वर्तमानसम्म

पेशागत रूपमा कर्तव्य निर्वाह गर्दा पत्रकार सधैं जोखिममा छन् । लोकतान्त्रिक शासन प्रणाली सुदृढ रहेको मुलुकमा प्रेस स्वतन्त्रताको अवस्था सबल रहे पनि निरंकुश, तानाशाही र एकदलीय शासन प्रणाली व्यवस्था भएको मुलुकमा प्रेस स्वतन्त्रताको अवस्था कहालीलाग्दो छ । द्वन्द्व र हिंसाग्रस्त मुलुकमा प्रेस स्वतन्त्रता निकै कमजोर छ । राज्य र गैरराज्य पक्षबाट पत्रकार निशानामा पर्दै आएका छन् ।

नेपालमा पनि १० वर्षे सशस्त्र द्वन्द्वका बेला पत्रकार राज्य र गैरराज्य पक्षबाट निशानामा परे । माओवादी सशस्त्र द्वन्द्व(२०५२–२०६२)को एक दशक नेपाली पत्रकारहरुको लागि कहालीलाग्दो दशक हो । माओवादी द्वन्द्वको एक दशकमा २४ जना पत्रकारको हत्यो भयो, दुई पत्रकार बेपत्ता छन् । सशस्त्र द्वन्द्वको बेला पत्रकार राज्य र विद्रोही पक्षको दोहोरो चेपुवामा परे ।

माओवादी द्वन्द्व उत्कर्षमा पुग्दै गर्दा राजा ज्ञानेन्द्रले २०६१ माघ १९ गते शासन हातमा लिए । त्यसैदिन राजदरबारको संवाद सचिवालयले सूचना जारी गरी एफएम स्टेशनहरुले विशुद्ध मनोरञ्जनात्मक कार्यक्रम बाहेक अन्य कुनै पनि प्रकारका समाचार, सूचना, लेख,विचार, अभिव्यक्तिलगायतका कुनै कार्यक्रम प्रसारण नगर्न निर्देशन दिएको थियो । त्यसको केही दिनपछि माघ १९ को सूचनाको स्मरण गराउँदै आतंककारी र विध्वंसात्मक गतिविधिलाई प्रोत्साहन पुग्ने कार्य भएको पाइए प्रसारण अनुमति रोक्न वा खोस्न सक्ने चेतावनी दिएको थियो । तर तत्कालीन शाही नेपाली सेनाले तयार गरेको सेनाको बहादुरीको प्रशंसा गर्ने सिडी रेडियो स्टेशनहरुबाट अनिवार्य बजाउन दबाब दिइएको थियो ।

पत्रिकाका कार्यालयहरुको सम्पादन शाखामा प्रहरी र सेनाको निगरानी र हस्तक्षेपले पत्रकार असुरक्षित थिए । पत्रकारले प्रकाशनका लागि तयार गरेको सामग्रीमा कार्यालयमा खटेको प्रहरी–सेनाको टोलीले सेन्सर गरेको थियो । सेना–प्रहरीको नांगो हस्तक्षेपले सञ्चारमाध्यमले स्वतन्त्रतापूर्वक सूचना प्रवाह गर्न पाएनन् । पत्रकारले स्वतन्त्रतापूर्वक काम गर्न पाएनन् । अझ सञ्चार अध्यादेश–२०६२ जारी गरेर सञ्चारमाध्यममाथिको अंकुशमा अझै कडाई गरियो । पेशागत रुपमा धर्म निर्वाह गर्दैगर्दा पत्रकारसँग रिसिइवी साध्ँने काम भयो । विनाकारण पत्रकारलाई धम्क्याउने, पक्राउ गर्ने र यातना दिने काम भयो ।

२०६३ बैशाख ११ गते लोकतन्त्रको बहाली भएको घोषणा भएपछि पत्रकारले खुला भएको महशुस गरे ।त्यसपछि सरकारले सञ्चार अध्यादेश–२०६२ खारेज गर्दै पत्रकारलाई निर्वाध काम गर्ने वातावरण बनाउन प्रयत्न गऱ्यो । उच्चस्तरीय मिडिया सुझाव आयोग,२०६३ गठन गरी सञ्चार क्षेत्रको विकासका लागि गर्नुपर्ने कामबारे सुझाव तयार गरियो । त्यसपछि सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन बन्यो, श्रमजीवी पत्रकार ऐन बन्यो । माओवादी द्वन्द्वकाल र शाहीकालमा संकुचित सञ्चार क्षेत्रको भूमिका लोकतान्त्रिक व्यवस्थामा फराकिलो बन्दै गएपनि नेपालमा प्रेस स्वतन्त्रता चुनौतीपूर्ण छ । लोकतन्त्रको बहालीपछि पनि स्वतन्त्र प्रेसमाथिको आक्रमण निरन्तर जारी छ । लोकतन्त्रको बहालीपछि अहिलेसम्म विभिन्न स्वार्थ समूह र अपराधिक जत्थाबाट १४ जना पत्रकार र सञ्चार उद्यमीको हत्या भएको छ ।

नेपाल पत्रकार महासंघ, सञ्चार अनुगमन इकाइमा अभिलेख भए अनुसार, मई २०२४ देखि अप्रिल, २०२५ सम्म प्रेस स्वतन्त्रता हननका घटना ७२ वटा भए । गत वर्ष यही अवधिमा प्रेस स्वतन्त्रता हननका घटना ६२ वटा भएका थिए ।

» बाँकी ३ पेजमा

kmfObfhgs x'g;S5 dw'd]sf /f]lux¿ nfO{ a]; f/ sf];]g

सबैको भान्छामा अनिवार्य रुपमा पाइने मसलाहरुमध्येमा सबैभन्दा प्रमुख हो बेसार । बेसारबिना हामी खानेकुरा पकाउने कल्पना पनि गर्न सक्दैनौं । तर बेसार वास्तवमा मसला मात्रै होइन । यो त औषधीय गुणहरुले भरपूर अत्यन्तै महत्वपूर्ण जडीबुटी पनि हो ।

बेसार दक्षिण एशियामा पाइने महत्वपूर्ण जडीबुटी मसला हो । यसको प्रयोग प्राचीनकालदेखि नै हुँदै आएको छ । यो अदुवा परिवारमा पर्ने बिरुवाको गानो हो । यस बिरुवाको छिप्पिएको गाढा सुन्तले, पहेंलो रङको गानो खाद्य मसला तथा औषधिको रुपमा प्रयोग हुने गर्छ । स्वादमा केही तीतो हुने यस मसालाको गन्ध तोरीको जस्तो तिख्खर हुने गर्छ । मसला र औषधिको रुपमा बाहेक बेसारको प्रयोग कपडा, धागो, कागजहरु रङ्ग्याउन समेत प्रयोग हुने गर्छ ।

बेसारको धूलोको रुपमा बढीजसो प्रयोग हुने गर्छ । त्यसबाहेक, बेसारलाई प्रशोधन गरेर ट्याब्टेल, क्याप्सुल तथा तेल समेत बनाउने गरिन्छ । सामान्यतः बेसारको प्रयोग सुरक्षित नै मानिन्छ । तर यसको जथाभावी अत्यधिक सेवनले पेट दुख्ने, अल्सर हुने, डण्डीफोर आउने जस्ता समस्याहरु देखापर्न सक्छ । बेसार आयुर्वेद तथा चिनियाँ परम्परागत औषधिहरुमा प्रयोग गर्ने गरिन्छ ।

बेसारका फाइदाहरु अनगिन्ती छन् । यहाँ मधुमेहका रोगीहरुलाई बेसार किन र कसरी फाइदाजनक हुन सक्छ भन्नेबारे सामान्य जानकारी दिइएको छ ।

बेसार डाइबिटिज रोगमा उपयोगी मानिन्छ । हाम्रो शरीरको रगतमा चिनीको मात्रा बढेको अवस्था मधुमेह हो । खासगरी, खानेकुराहरुमार्फत् हामीले प्राप्त ग्लुकोजलाई उपयोग गर्न मुख्य भूमिका खेल्ने इन्सुलिनको उत्पादन शरीरमा पर्याप्त मात्रामा हुन नसक्दा वा शरीरले उत्पादित इन्सुलिनको उपयोग गर्न नसक्दा मधुमेह देखापर्ने हो । यस्तो अवस्थामा बेसारको नियमित सेवनले मधुमेहको असरलाई कम गर्ने गर्छ । विशेषतः बेसारका कर्क्युमिनमा पाइने एन्टिअक्सिडेन्ट, एन्टिमाइक्रोबायल र एन्टि ग्लेकाइमिक पदार्थहरुले शरीरले इन्सुलिनलाई प्रतिरोध गर्ने समस्याबाट बचावट गर्ने गर्छ । बेसारको नियमित सेवन गर्दा मधुमेहका रोगीहरुको शरीरले विस्तारै इन्सुलिनलाई प्रतिरोध गर्न छोड्छ ।

बेसारले शरीरमा इन्सुलिनको स्तर नियमन गर्न सहयोग गर्छ । रगतमा चिनीको मात्रा नियमित गर्न प्यान्क्रियाजमा उत्पादन

हुने इन्सुलिनले भूमिका खेल्छ । बेसारको एन्टिग्लाइसेमिक गुणले प्यान्क्रियाजको कामलाई नियमित र ठीकसँग कायम राख्न, इन्सुलिनको स्तरलाई शरीरमा नियमित गर्न, शरीरमा इन्सुलिन प्रतिरोधको विकासलाई रोक्न, रगतमा चिनी र ट्राइग्लिसराइडको स्तर घटाउन भूमिका खेल्ने गर्छ । त्यसैगरी, यसले रगतमा चिनी र ग्लुकोजको स्तरलाई सन्तुलनमा राख्न, पाचन सुधार गर्न, हानिकारक बोसो शरीरमा जम्मा हुन रोकी मोटोपन तथा अनावश्यक तौल बढ्न नदिने काम गर्छ । यो अवस्था भनेको निश्चय पनि मधुमेह रोकथामका लागि राम्रो हो ।

बेसारमा पर्याप्त मात्रामा एन्टिअक्सिडेन्ट र फाइटोन्यूट्रिएन्टहरु पाइन्छ । यसमा पाइने कर्क्युमिनमा एन्टिमाइक्रोबायल, एन्टिइन्फ्लेमेटरी र एन्टि ग्लाइसेमिक गुणहरु हुने गर्छ । यी तत्वहरुले शरीरको रोग प्रतिरक्षा प्रणालीलाई बलियो बनाउन मद्दत गर्छ । शरीरको रोग प्रतिरोधी क्षमता बलियो हुनुको अर्थ धेरै स्वास्थ्य समस्याहरुबाट मुक्ति पाउनु हो । स्वस्थ शरीरले मात्र मधुमेह जस्ता रोगहरुविरुद्ध प्रभाकारी रुपमा लड्न सक्छ ।

कोक्साकी बी ४ (Coxsackie B4) नाम गरेको भाइरसले मानिसमा डाइबिटिज लगाउने सम्भावना बढाइदिने विश्वास गरिन्छ । बेसारको एन्टिभाइरल एन्टिव्याक्टेरियल र अन्य एन्टिबायोटिकले यो भाइरसविरुद्ध लड्न सहयोग गर्छ । यसको अर्थ के पनि हो भने बेसारले यी भाइरसविरुद्ध शरीरको रोगप्रतिरोधी क्षमतालाई बलियो बनाएर मधुमेह लाग्ने एउटा सम्भावनालाई न्यून गरिदिन्छ । त्यसबाहेक, बेसारले पाचनसम्बन्धी थुप्रै समस्याहरुविरुद्ध लड्न पनि सहयोग गर्छ, जुन समस्याहरु प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रुपमा मधुमेहसँग पनि सम्बन्धित हुने गर्छ ।

त्यसैले बेसारको प्रयोग मधुमेहका विरुद्ध उपयोगी मानिन्छ । बेसार मधुमेहका विरुद्ध उपयोग हुने कुरा अध्ययनहरुले देखाएको नतिजाको कुरा हो तर त्यो नै अन्तिम नतिजा भने होइन । यसबारेमा थप व्यापक अध्ययन हुनु जरुरी छ । खासगरी, मधुमेह रोगीहरुका लागि बेसार फाइदाजनक छ, यसको ठिक्क मात्राको सेवनले कुनै साइड इफेक्ट गर्दैन । तर यसको अर्थ यो होइन कि यो मधुमेहका रोगीहरुले खाइरहेको औषधी कै विकल्प हो । चिकित्सकको सल्लाहमा औषधी खाइरहेका मधुमेह रोगीहरुले बेसार खाए पनि औषधि खान छाड्नु हुँदैन । बेसार खाँदा भएका फाइदाहरुका आधारमा चिकित्सकको सल्लाहमा विस्तारै औषधिको मात्रा घटाउँदै लैजानु उत्तम उपाय हुन सक्छ ।

अर्को महत्वपूर्ण कुरा के हो भने, आफ्ना चिकित्सकलाई यसबारे अवगत गराउनु जरुरी हुन्छ । सामान्यतः बेसार सेवन सुरक्षित कुरा हो, तर कतिपय औषधिहरुसँग यो जुध्न सक्छ । त्यस्ता कुनै अस्वभाविक लक्षण देखिएमा औषधिको रुपमा बेसारको सेवन तुरुन्तै रोक्नु जाति हुन्छ । सामान्यतः प्राकृतिक रुपमा हामीले बेसार सेवन गर्दा त्यसको औषधीय तत्वलाई शरीरले राम्ररी ग्रहण नगर्न पनि सक्छ । सामान्यतः बेसारका साथ कालो मरिच मिसाएर खाँदा त्यसको प्रभाव राम्रो पर्ने गर्छ । अझ आजभोलि त शरीरले राम्ररी पचाउने गरी बेसार ट्याब्लेट-क्याप्सुलका रुपमा पनि पाइन्छ । त्यो एउटा विकल्प हुन सक्छ ।

दायित्वबोधबाट

अड्गुरी समाज रूपन्देहीको साधारणसभा

अविजित पन्थी
रूपन्देही

'आमा र जन्मभूमि स्वर्गभन्दा पनि प्यारो हुन्छ' भन्ने मूल नाराका साथ अड्गुरी समाज रूपन्देहीले आफ्नो १२औँ वार्षिक साधारणसभा रूपन्देहीको बुटवलस्थित एशियन पार्टी प्यालेसमा सम्पन्न गरेको छ। समाजले आफ्नो संस्थागत जीवनको एक दशक नाघी दोश्रो दशक प्रवेश गरेको यस साधारणसभाले संस्थाको अबको दिशा र गति स्पष्ट पार्दै नयाँ ऊर्जा सञ्चार गरेको छ।

कार्यक्रमको स्वागत मन्तव्य समाजका उपाध्यक्ष नारायणप्रसाद घिमिरेले राखेका थिए। स्वागत मन्तव्यका क्रममा उनले समाजको १२ वर्षे यात्रालाई समर्पण, सहयोग र निरन्तरताको प्रतीकका रूपमा चित्रित गर्दै, सबै सदस्यहरूको सक्रिय सहभागिताले समाजलाई अझ मजबुत बनाएको उल्लेख गरे।

कार्यक्रमको उद्घाटन समाजका संस्थापक अध्यक्ष तथा पाणिनी गाउँपालिकाका अध्यक्ष टेकराज न्यौपानेले बिरुवामा पानी हालेर गरेका थिए। यसको सांकेतिक अर्थ समाज रूपी बिरुवालाई माया, समर्पण र सहकार्यको पानीले सिंचित गर्नुपर्ने सन्देश थियो। आफ्नो मन्तव्यमा उनले संस्थालाई राजनीतिक हस्तक्षेपबाट टाढा राख्दै, उद्देश्यपरक र समावेशी रूपमा अघि बढाउन आवश्यक रहेको धारणा राखे। "संस्थाको जरा बलियो बनाएर मात्र बिरुवा रुख बन्न सक्छ, यही सूत्र समाजको सफलताको मूल मन्त्र हो।"- उनको प्रेरणादायी भनाइ थियो।

विशिष्ट अतिथिको रूपमा उपस्थित पाणिनी गाउँपालिका-७ का वडाध्यक्ष गुनाखर अधिकारीले गाउँमै सिर्जनशीलता र सीपलाई जीवन्त बनाउने खालको वातावरण तयार पार्नुपर्नेमा जोड दिए। गाउँका युवाहरूलाई सीपमूलक तालिममार्फत सशक्त बनाउन सकिएमा मात्रै समाजको मुहार बदल्न सकिने उनको धारणा थियो।

कार्यक्रमको अध्यक्षता समाजका वर्तमान अध्यक्ष रामप्रसाद पन्थीले गरेका थिए। उनले विगत वर्षभरिको कार्य प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्दै संस्थाले सञ्चालन गरेका कार्यक्रमहरू नेतृत्व विकास तालिम, स्वास्थ्य शिविर, छात्रवृत्ति वितरण, महिला बचत योजना, आपसी सहयोग परियोजनालगायतका विषयमा विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरेका थिए।

समाजका कोषाध्यक्ष माधव आचार्यद्वारा प्रस्तुत आर्थिक प्रतिवेदनमा आम्दानी-खर्चको पूर्ण लेखाजोखा राखिएको थियो। यसमा प्राप्त सहयोग सदस्यता शुल्क, कार्यक्रम खर्च र कोषको वर्तमान अवस्था उल्लेख गरिएको थियो।

साधारणसभामा पाणिनी गाउँपालिकाभित्रका विभिन्न वडाका क्रियाशील सम्पर्क समाजका अध्यक्ष तथा प्रतिनिधिहरूले मन्तव्य राख्दै अड्गुरी समाज रूपन्देहीले गाउँ र शहरबीचको दूरीलाई सामाजिक भावनात्मक पुलले जोडिरहेको उल्लेख गरेका थिए। उनीहरूले संस्थाले गरेको कार्यलाई उदाहरणीय, समय सापेक्ष र समुदायमैत्री भएको ठहर गरे।

समाजका पूर्व अध्यक्ष तथा सल्लाहकार लुकराज न्यौपानेले संस्थाले शहरमा रहेर पनि गाउँको भावना बोकेको उल्लेखनीय संस्था बन्न सफल भएको बताए। "गाउँको पीडा बुझ्ने, शहरमा स्वर उठाउने र दुवैलाई जोड्ने काम समाजले गरिरहेको छ।"- उनले भने।

सभाको विशेष आकर्षणमा, समाजका आजीवन सदस्यहरूलाई सम्मानपत्र प्रदान गरिएको थियो भने ८० वर्ष नाघेका अड्गुरी क्षेत्रका आमाबुबाहरूलाई खादा र दोसल्ला ओढाएर सम्मान गरिएको थियो।

समाजले गत वर्ष २२ जना विद्यार्थीलाई शैक्षिक सामग्री वितरण गरेको थियो भने अड्गुरी स्वास्थ्य चौकीमा सञ्चालन गरिएको शिविरमार्फत् २ लाख ५० हजार रुपैयाँ बराबरको औषधि र उपचार सेवा प्रदान गरिएको थियो। यसरी समाजले स्वास्थ्य, शिक्षा र समावेशी सेवाको प्रभावकारी उदाहरण प्रस्तुत गरेको थियो।

अड्गुरी समाज रूपन्देहीलाई अझ योजनाबद्ध, उत्तरदायी, समावेशी र प्रगतिशील सामाजिक संस्थाको रूपमा अगाडि बढाउने मार्ग स्पष्ट पारेको छ। ग्रामीण परिवेशको मर्म बुझेको, शहरी जीवनशैलीसँग समन्वय गर्न सक्ने र सामाजिक उत्तरदायित्वलाई आत्मसात गर्ने यो समाज अबको दिनमा अन्य समुदायका लागि पनि प्रेरणा बन्ने सम्भावना प्रबल देखिएको छ।

मानव अधिकारकर्मीको प्रदर्शन

पाल्पा। विश्व प्रेस स्वतन्त्रता दिवसको अवसरमा मानवअधिकार तथा शान्ति समाज पाल्पा शाखाले खबरदारी गर्दै प्रदर्शन कार्यक्रम तानसेनमा गरेको छ। तानसेनको शितलपाटीमा भएको कार्यक्रममा मानवअधिकारकर्मीहरुले प्रेस स्वतन्त्रताविना लोकतन्त्र सुरक्षित नहुने भएकोले राज्यले संविधान बमोजिम नागरिकमैत्री प्रेस स्वतन्त्रता कायम राख्नु पर्नेमा जोड दिएका थिए।

सहभागीले प्लेकार्डमार्फत् मानवअधिकारकर्मीले प्रेस स्वतन्त्रता लोकतन्त्रको मेरुदण्ड हो। डिजिटल हिंसा बन्द गर। श्रमजीवि पत्रकारमाथिको शोषण बन्द गर। सामाजिक सञ्जाल प्लेटफर्ममा महिलाको हुर्मत लिने काम बन्द गर्न माग गरे।

कार्यक्रममा समाजकी केन्द्रीय सचिव रेनुका देवकोटा, पत्रकार महासंघ लुम्बिनी प्रदेस परिषद् सदस्य कृष्ण पोखरेललगायतले प्रेस स्वतन्त्रता नै लोकतन्त्र र विकासको आधार हो, प्रेस स्वतन्त्रता नेपाली नागरिकको मौलिक अधिकार भएकोले सरकारबाट कुण्ठित गर्न नहुनेमा जोड दिए। समाजका अध्यक्ष सन्तविर बरालको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रमको सञ्चालन सचिव अशोक घिमिरेले गरेका थिए।

सिउवा संघको कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठी

बुटवल । सिद्धार्थ उद्योग वाणिज्य संघ, रुपन्देहीको आफ्नो योजना निर्माण तथा दुई वर्षे कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठी बाग्लुङमा भएको छ। कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठीको उद्घाटन गर्दै नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघका केन्द्रिय अध्यक्ष चन्द्र ढकालले नेपाल धेरै सम्भावना रहेको देश भएको भन्दै विदेश पलायनहुनबाट युवा पंक्तिलाई रोक्नु पर्ने बताए।

उनले निजीक्षेत्रले यसको नेतृत्व गर्न सक्नुपर्ने भनाइ राखे। देशमा धेरै काम गर्न सक्ने सम्भावना भए पनि योग्य युवा वर्ग विदेश जानेक्रम नरोकिएकाले सरकारसँगको सहकार्यमा निजी क्षेत्र जोडिनुपर्ने उनको भनाइ रहेको छ।

उद्योगी व्यावसायीलाई सबै क्षेत्रबाट संकट र समस्या पार्ने काम नेपालमा हुने गरेको उनको गुनासो छ। गोष्ठीमा नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ लुम्बिनी प्रदेशका अध्यक्ष कृष्णप्रसाद शर्माले योजना निर्माण तथा दुई वर्षे कार्ययोजना तर्जुमा गोष्ठी रुपन्देहीको मात्र नभएर देशकै आर्थिक समृद्धि गर्नेतर्फ केन्द्रित हुनेमा आफू विश्वत रहेको बताए।

म्याग्दी उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष सुविन श्रेष्ठले सिद्धार्थ उद्योग वाणिज्य संघ देशको आर्थिक केन्द्रमा रहेको संघ भएकाले यसले निर्माण गर्ने कार्ययोजनाले उद्योगी व्यापारीको समृद्धिमा सहयोग पुराउने बताए।

दुई दिनसम्म चल्ने गोष्ठीमा सिद्धार्थ उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष नेत्रप्रसाद आचार्य, महासचिव कृष्णप्रसाद घिमिरे, उद्योग वाणिज्य संघ पर्वत, बाग्लुङका अध्यक्ष तथा पदाधिकारीहरुको पनि सहभागित भएको थियो।

मगर भाषा तालिम समापन

बुटवल। बुटवल उपमहानगरपालिकाको सहयोगमा नेपाल मगर संघ बुटवल उपमहमनगर समितिले सञ्चालन गरेको एक महिने मगर भाषा तालिमकोसमापन गरिएको छ। तालिमको एक कार्यक्रमकाबिच शनिबार बुटवलमा समापन गरिएको हो।

समापन कार्यक्रममा बोल्दै बुटवल उपमहानगरपालिकाका नगरप्रमूख खेलराज पाण्डेयले बुटवलमा रहेका सबै जाति तथा समुदायको लोप हुन लागेको भाषा, कला, संस्कार र संस्कृति संरक्षण तथा प्रवर्धन गरिने बताएका छन्। मगर समुदायको लोप हुन लागेको भाषा र सोरठी, मारुनी जस्ता मगर पहिचानलाई जीवन्तता दिन आवश्यक रहेको धारणा राख्दै उनले यसका लागि बुटवल नगरले आवश्यक सहयोग गर्ने बताए। हरेक जाति र समुदायको भाषा र संस्कार राज्यको सम्पत्ति भएकाले यसलाई संरक्षण गर्ने दायित्व राज्यको भएको पनि उनको भनाइ थियो।

सोही अवसरमा बोल्दै बुटवल उपमहानगरपालिकाका नगर उपप्रमूख सावित्रादेवी अर्यालले कुनै पनि जाति वा समुदायको प्रमूख पहिचान भाषा भएकाले भाषालाई पुस्तान्तरण गर्न आवश्यक रहेकोमा जोड दिइन्। मगर समुदाय मातृसतात्मक समुदाय भएकाले मगरजातिको घर तथा परिवारमा महिलाहरुलाई समान हैसियत दिने चलन रहेको बताउँदै उनले भाषा संरक्षणका लागि पनि आमाहरुले महत्वपूर्ण भूमिका खेल्नुपर्ने बताएकी छिन्।

नेपाल मगर संघ उपमहानगर बुटवल समितिका अध्यक्ष बसन्ती साठिघरेमगरको अध्यक्षतामा भएको कार्यक्रममा नेपाल मगर संघका केन्द्रीय उपमहासचिव कमला थापामगर, संघकै लुम्बिनी प्रदेश उपाध्यक्ष आनबहादुर सोतीमगर, नेपाल मगर संघ जिल्ला समन्वय समिति रुपन्देहीका अध्यक्ष थर्कबहादुर बारघरेमगर, सल्लाहकार किशनबहादुर थापा, प्रशिक्षार्थीहरु नोयु बुढामगर, रिता अर्घलीमगर, ताराप्रसाद बुढाथोकी मगर, प्रमिला बुढामगर, लक्ष्मी रानामगरलगायतले बोलेका थिए।

कार्यक्रम संघका उपाध्यक्ष लुमबहादुर सारुको स्वागत तथा सचिव हेमन्त बुढाथोकी मगरको सञ्चालनमा सम्पन्न भएको थियो। एक महिनासम्म सञ्चालन गरिएको तालिममा ७० जना प्रशिक्षार्थीहरु सहभागी रहेका थिए।

नीति...

समाजमा वञ्चितहरुको पहुँचवृद्धि हुनुपर्छ भन्नेमा स्पष्टताका साथ सरकार अघि बढेको बताउँदै उनले राष्ट्रिय र मानवीय हितलाई केन्द्रमा राखेर छिमेक तथा अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध कायम गर्दै आएको स्मरण गरे।

दलको बैठकमा नीति तथा कार्यक्रमबारे उप-प्रधानमन्त्री एवं अर्थमन्त्री विष्णुप्रसाद पौडेल, एमालेका उपमहासचिव एवं प्रधानमन्त्री मुख्य सल्लाहकार विष्णुप्रसाद रिमाल र आर्थिक विकास सल्लाहकार डा. युवराज खतिवडाले प्रशिक्षणमूलक विचार व्यक्त गरेका थिए।

०८४...

पार्टीलाई पनि आगामी चुनावमा एक नम्बर बनाएर छाड्ने भन्दै उनले आफू त्यसका लागि दिनरात लागेको जिकिर समेत गरे।

'यो सबै परिस्थितिलाई हेरेर हामीले लिएको अठोट, संकल्प २०८४ मा हामी एक नम्बर भएरै छाड्ने हो,' प्रचण्डले भने-'समाजवादी क्रान्तिको आधार तयार पारेरै छाड्ने हो। त्यसकै निम्ति म चाहिँ रातदिन यो पटक चाहीँ जसरी पनि अगाडि जाने भनेर हिँडेको छु।'

अभियानअन्तर्गत आफू जिल्ला जिल्लामा जाँदा मर्निङवाक गर्ने गरेको भन्दै उनले त्यसलाई एउटा मोडेल ठानेर लाग्न समेत कार्यकर्ताहरुलाई निर्देशन दिए।

'मेरो मर्निङवाक पनि तपाईंहरुले हेरिराख्नु भएको छ,' प्रचण्डले भने-'तपाईंहरुले पनि यसलाई मोडेल ठानेर फेरि एकपटक क्रान्तिका लागि आफ्नो जीवन समर्पन गरौँ। मलाई लाग्छ केही समयभत्रि देशको राजनीतिक रंगमञ्चलाई फेरि माओवादीमय बनाउन सकिन्छ। बनाउनै पर्छ।'

एमालेमा...

'हामीले बजेट बनाउने बेलामा सुझाव लिएर प्रधानमन्त्रीकहाँ गएका थियौँ, त्यसलाई तोडमोड गरेर केहीले अब माधव नेपालको मिलन हुने भयो भन्दै प्रचार गरे,' पाण्डेले भने-'जुन कारणले हामीले विद्रोह गरेर आयौं, त्यो कारण भनेको के हो भन्दा कम्युनिष्ट पार्टीको अध्यक्षले पार्टीमा विनाकारण कुनै सरसल्लाह नगरी संसद् विघटन गरेर नेपालको कम्युनिष्ट आन्दोलनलाई धराशायी बनाउने जुन अपराध गऱ्यो, त्यो अपराधको केपी ओलीले माफी नमागेसम्म हाम्रोबिचमा एकता हुँदैन्।'

उनले कसैलाई मिल्न भए छोडेर जान सक्ने टिप्पणी समेत गरे। 'कोही-कोही नेतालाई मिल्न पाए हुन्थ्यो भनेर रहर लाग्ला,' पाण्डेले भने-'मिल्न पाए हुन्थ्यो भनेर रहर लाग्ने नेताले त्यस्तै ढंगले बाटो तताए हुन्छ। हामी गलत निर्णयसँग सहमत हुन सक्दैनौँ।'

कसरी...

अघिल्लो वर्ष ५५ वटा घटना भएको तथ्याङ्क छ। तीन वर्षको यो तथ्याङ्कले प्रेस स्वतन्त्रता हननका घटना बढेको देखिन्छ।

पत्रकारमाथि आक्रमण र प्रेस स्वतन्त्रता हननका यी घटना हेरौँ –

१. १५ चैत,२०८१ मा काठमाडौंमा राजावादी समूहको आन्दोलनका क्रममा एभिन्यूज टेलिभिजनमा कार्यरत पत्रकार सुरेश रजकलाई जलाएर हत्या गरियो। पेशागत दायित्व निर्वाह गर्दागर्दै राजधानीमा दिउँसै जलाएर हत्या हुनुले सिंगो पत्रकारिता क्षेत्र त्रसित भएको छ। यो घटना सगैं कान्तिपुर टेलिभिजन, अन्नपूर्ण पोष्ट लगायतका सञ्चारगृहमा आक्रमण भयो।

२.१४ बैशाख, २०८२ मा नेपाल शिक्षक महासंघले गरेको आन्दोलनको क्रममा शिक्षक र प्रहरी झडपको समाचार संकलन गर्न काठमाडौं बानेश्वरमा खटिएकी प्राईमटाइम टेलिभिजनकी पत्रकार सविना कार्कीको आँखामा चोट लाग्यो। पानीको फोहोराले घाइते भएकी उनको अहिले उपचार भइरहेको छ।

३. ८ बैशाखमा रुपन्देहीको भैरहवाबाट एपिवान टेलिभिजनका संवाददाता राधेश्याम विश्वकर्मालाई दुर्व्यहार गर्दै एक समूहले क्यामरा नियन्त्रणमा लिएर खिचेको भिडियो र फोटो डिलिट गऱ्यो। मायादेवी गाउँपालिका–६ मकरीमा मन्त्री सहभागी हुने कार्यक्रमको समाचार संकलनका लागि पुगेका विश्वकर्माले भैरहवा-मर्चवार सडकमा सामान ल्याउँदै गरेको फोटो खिचेपछि स्थानीय दिपेश यादवसहितले दुर्व्यवहार गरेको विश्वकर्माको भनाई छ। विश्वकर्मालाई घेरा हाल्दा प्रहरीले मुकदर्शक भयो। यो घटनाको चौतर्फी विरोध भएपछि प्रहरीले यादवलाई पक्राउ गरेर कारवाही प्रक्रिया अघि बढाएको छ।

यी तीन घटनाले राज्य र समाज कता जाँदैछ ? भन्ने प्रष्ट तस्विर देखिन्छ। अराजक समाज सामु सरकार बलियो देखिन नसक्दा प्रेस स्वतन्त्रता कमजोर बन्दै जाने जोखिम बढेको छ। स्वंय राज्यका निकायहरु प्रेस स्वतन्त्रता कायम राख्न जिम्मेवार र जवाफदेही बन्न सकिरहेका छैनन्। प्रेस स्वतन्त्रता कायम राखेर प्रेसलाई बलियो बनाउनुपर्छ भन्ने मान्यतालाई स्थापित गर्नुको साटो कमजोर भएपनि फरक पर्दैन् भन्ने मनोविज्ञान राज्य संयन्त्रमा देखिन्छ।

मुलुकमा संविधान बनेपछि पनि संक्रमणकाल कायमै छ। संविधानमा उल्लेख भएका अधिकारका सूची कानुन निर्माण भएपछि कार्यान्वयन हुने हुन्। कानुन नबन्दा संविधानको कार्यान्वयन हुन सकिरहेको छैन। मुलुकमा संघीय शासन प्रणाली विधिवत स्थापना भएको आठ वर्ष भयो। संविधान अनुसार शासन प्रणालीलाई व्यवहारिक रुपमा स्थापित गर्ने कानुनले हो। संविधान कार्यान्वयनका लागि बन्नुपर्ने धेरै कानुन बनेका छैनन्। संघीयता कार्यान्वयनसँग सम्बन्धित ४० वटा कानुन अझै बन्न बाँकी छन्।

सञ्चार क्षेत्रलाई व्यवस्थित गर्न ल्याइएको आमसञ्चार नीति–२०७३ लाई व्यवहारमा कार्यान्वयन गर्न कानुनको अभाव छ। मिडिया काउन्सील विधेयक संसदमा पुगेर थन्केको लामो समय भयो। संविधान अनुसार मुलुकमा राजनैतिक नेतृत्व स्थापित भएको लामो समय बित्दा समेत संघीय शासन प्रणाली अनुकुल कानुन नबन्दा शासन प्रणाली संस्थागत बन्न सकेको छैन। त्यसको असर लोकतान्त्रिक प्रणालीमा परेको छ। शासन प्रणाली संस्थागत नहुँदा अराजकता बढेको छ। त्यसको सिधा मारमा प्रेस जगत परेको छ। र, प्रेस स्वतन्त्रता संकुचित भएको छ।

प्रविधिको तीव्र विकासले पत्रकारिता क्षेत्रमा चुनौती थपिएको छ। हामीले मान्दै आएको मुलधारको पत्रकारिता संकटमा पर्दै गएको छ। इन्टरनेटको विस्तारसगैं पत्रकारिताको शैली र माध्यम फेरिएको छ, माध्यम र शैली मात्रै फेरिएको छैन्, आम नागरिकको बुझाई, सोचाई र धारणा पनि बदलिएको छ। इन्टरनेट मार्फत प्रवाह हुने सूचना, विचार र धारणा बिजुलीको गतिमा संसारभर एकैछिनमा पुग्दा पार्ने सकारात्मक र नकारात्मक प्रभाव दुवै भएपनि नकारात्मक प्रभाव विस्तार धेरै भएको पाइन्छ। जसले पत्रकार र पत्रकारिताप्रति हेर्ने दृष्टिकोण पनि फेरिएको छ।

बदलिएको अवस्थालाई सही दिशाबोध दिने गरी कानुन नबन्दा राज्यले नियमन प्रभावकारी गर्न सकिरहेको छैन्। सुशासन ऐन–२०७३ लाई आधार मानेर अनलाइन सञ्चार माध्यम सञ्चालन निर्देशिका–२०७३ जारी गरेर नियमन गरिएको छ।

पत्रकारको भौतिक सुरक्षा मात्रै नभई आर्थिकसुरक्षा पनि कमजोर बन्दै गएको छ। श्रमजीवी पत्रकार ऐन–२०५१ को पूर्ण पालना नहुँदा पत्रकारहरु पारिश्रमिकबाट वञ्चित छन्। कोभिड महामारीले सञ्चार क्षेत्र तहसनहस भएको छ। धेरै पत्रकारलाई पेशाबाट विस्थापित गरेको छ। आर्थिक मन्दीको मारमा सञ्चारगृह परेका छन्। श्रमजीवी पत्रकारहरुको ठूलो हिस्सा आज शोषणको शिकार भइरहेका छन्। तीमध्ये कतिपयले न्यूनतम तलब समेत पाउन सकेका छैनन्। कतिपय सुविधाबाट वञ्चित छन्। आम्दानीको प्रमुख स्रोत विज्ञापनमा संकुचन आएसँगै सञ्चारगृहले धमाधम जनशक्ति कटौती गरिरहेका छन्। जति छन्, उनीहरुको पारिश्रमिक पनि नियमित हुन सकिरहेको छैन। यसले श्रमजीवि पत्रकारहरुको अवस्था झन पीडादायी बनाएको छ। नेपालमा श्रमजीवि पत्रकारहरुको हक र अवस्थाको बारेमा विस्तृत विवरण सार्वजनिक हुन आवश्यक छ।

आर्थिक रुपमा कमजोर सञ्चार गृह र पत्रकारले उपभोग गर्ने प्रेस स्वतन्त्रताले सच्चा खबरदारी गर्न सक्छन् त ? भन्ने प्रश्न उठ्नु स्वभाविक छ। संविधान र कानुनमा उल्लेख भएर मात्रै नहुँदो रहेछ, व्यवहारिक कार्यान्वयनको पाटो महत्वपूर्ण रहेछ भन्ने हामी सबैको साझा अनुभव हो।

(विश्व प्रेस स्वतन्त्रता दिवसका अवसरमा प्रेस चौतारी नेपाल लुम्बिनी प्रदेश कमिटीले बैशाख २० गते कपिलवस्तुमा आयोजना गरेको प्रेस स्वतन्त्रता र पत्रकार सुरक्षा विषय अन्तरसंवाद कार्यक्रममा प्रस्तुत कार्यपत्रको सम्पादित अंश)

सूचना। सूचना।। सूचना।।।

मितिः २०८२/०१/१९

उपरोक्त सम्बन्धमा मिति २०८२/०१/१९ गते बसेको यस जनचेतना सा.व.उ.स.को बैठकबाट निर्णय भए अनुसार यस वन क्षेत्र भित्र पर्ने हरिहरपुर तालमा डिप बोरिङ जडान गर्नुपर्ने भएकोले आजको मितिले १५ दिन भित्र यस कार्यालयमा दर्ता हुने गरि गोप्य बोलपत्र आव्हान गरिएको छ। इच्छुक संस्था व्यक्तिले नेपालको कानुन बमोजिम हुनेगरि गोप्य शिलबन्दी बोलपत्रमा सहभागि हुन यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ। यस सम्बन्धी सदर बदर सम्पूर्ण अधिकार कार्य समितिमा रहेको जानकारी गराइन्छ।

जनचेतना सामुदायिक वन उपभोक्ता समूह
बुद्धभुमी न.पा. वडा नं. ८, हरिहरपुर, कपिलवस्तु

गण्डकी प्रदेश सरकार
भौतिक पूर्वाधार विकास तथा यातायात ब्यवस्था मन्त्रालय
पूर्वाधार विकास निर्देशनालय
पूर्वाधार विकास कार्यालय,
नवलपरासी (वर्दघाट सुस्तापुर्व)
गण्डकी प्रदेश

बोलपत्र स्वीकृत गर्ने आशयको सुचना

(सूचना प्रकाशित मिति २०८२/०१/२१)

यस कार्यालयबाट बिभिन्न मितिमा राष्ट्रिय दैनिकमा तथा https://bolpatra.gov.np/egp/मा राष्ट्रिय दैनिकमा प्रकाशित बोलपत्र आव्हानको सुचना वमोजिम बिभिन्न देहाय बमोजिमका ठेक्काहरुमा E–GP system (www.bolpatra.gov.np/egp) मार्फत पेश हुन आएका बोलपत्रहरू मध्ये तपसिलमा उल्लेखित बोलपत्रहरु न्यूनतम मुल्याङ्कित सारभुत रूपमा प्रभावग्राही भई स्कृतको लागि छनौट भएको हुँदा सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा २७ को उपदफा २ को प्रयोजनार्थ सम्बन्धित सबै बोलपत्रदातालाई जानकारीको लागि यो सूचना प्रकाशित गरिएको छ।

तपसिल

क्र.स.	कार्यको विवरण	छनोट भएका बोलपत्रदाता	कबोल रकम (मु.अ.क. र पि.एस. समेत) NRs
1	Daldale Kungsati Sadak Khandako Munde Kungsati Sadak Satrunnati, Devchuli 6, Contract ID : IDO-NAW (BSE)-W-NCB-54-2081/82(re)	M/S Fewali Construction and Suppliers pvt ltd, Devchuli	65,27,054.98

कार्यालय प्रमुख

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

तपाईको सहर बुटवल तथा लुम्बिनी अंचलमा आधुनिक जापानीय मेशिनद्वारा सेफ्टी टंकी ट्वाइलेटको रिङ्ग भरिएमा १० मिनेटमा नै सफा गरिनेछ।

- ट्वाइलेट, वाथरुम, किचन र नाली जाम भएमा हामीलाई सम्झनुहोस्।
- लोडसेडिङ्ग भएको बेलामा पनि अत्याधुनिक भ्याकुमद्वारा १० मिनेटमै सफ्टी टंकीको रिङ खाली गरिने छ।

सुपथ मूल्यमा काम गर्ने र गराउन हामीलाई एक चोटी सेवा गर्ने मौका दिनुहोस

सम्पर्कः
सीताराम सफा सेनेटरी
भैरहवा
९८६९७८९२७५,९८००७६०६२२

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

के तपाईंको घरको शिट, नाली, जाम भयो भने चिन्ता नलिनुहोस र सेनेटरी जगतमै बढी क्षमता, अत्याधुनिक प्रविधि, पावर फूल रोटर भ्याकुम पम्प,बिजुली नचाहिने एक मात्र सेनेटरीलाई सम्पर्क गर्नुहोस्। लोडसेडिङ्गको बेला पनि सेवा दिइने छ।

सम्पर्कः
तिनाउ सेनेटरी
बुटवल-१०, सुख्खानगर, रूपन्देही,
फोनः ९८५७०५८८१३,९८०७१८०८१३

ट्वाइलेट सफा गराउनुहोस्

सेफ्टी ट्याङ्की, भरिएर, शिरनाली जाम भएर समस्या परेको छ ?
हामी तपाईंको समस्या तुरुन्त ५ मिनेटमै हल गरी दिनेछौं।
क्षेत्रः लुम्बिनी, भैरहवा, परासी, बुटवल मर्चवार

प्रो. रामशाह शाहानी
विशाल सेनेटरी
बर्मेलीटोल, भैरहवा
मो.9847324755,9804406297

सरकार र आवासीय चिकित्सकबिच सहमति

बुटवल । आवासीय चिकित्सक र सरकारबिच सहमति भएको छ । शनिबार काठमाडौंमा स्वास्थ्य तथा जनसंख्यामन्त्री प्रदीप पौडेल, नेपाल चिकित्सक संघ र आवासीय चिकित्सकबिच भएको छलफलपछि सहमति जुटेको हो ।

सहमति भएसँगै आवासीय चिकित्सकहरुको आन्दोलन स्थगित भएको छ। स्वास्थ्य मन्त्रालयसँग आवासीय चिकित्सकहरूले चिकित्सा शिक्षा आयोगको १६औं बैठकको निर्णय कार्यान्वयन गर्ने, म्याचिङका चिकित्सकहरुका लागि यथाशिघ्र सुरु गर्न चिकित्सा शिक्षा आयोगलाई निर्देशन दिने र बिदाका विषयहरुमा कार्यदल बनाएर स्वास्थ्य मन्त्रालयले पूरा गर्नसक्ने कुरा स्वास्थ्य मन्त्रालयबाट र नसकेका कुरालाई निर्देशन गरेर पठाउने तीन वटा सम्झौता भएसँगै आवासीय चिकित्सकहरु आन्दोलन छोड्न सहमत भएका हुन् ।

सहमतिसँगै सञ्चारकर्मीहरूसँगको कुराकानीमा मन्त्री पौडेलले आवासीय चिकित्सकहरूका मागहरू पूरा गर्न स्वास्थ्य मन्त्रालय तयार रहेको र त्यसको कार्यान्वयन गर्ने सहमति भएको जानकारी दिए ।

सहमतिसँगै आन्दोलनको कार्यक्रम फिर्ता लिन चिकित्सकहरू तयार रहेको उनले जानकारी गराए ।

'प्रतिबद्धता गरिसकेपछि नेपाल चिकित्सक संघ यो आन्दोलन उहाँहरुको घोषित कार्यक्रम थियो, त्यसलाई उहाँहरु फिर्ता लिन तयार हुनुभएको छ,' मन्त्री पौडेलले भने-'उहाँहरूसँग भएको सम्झौतालाई हामीले इमान्दारितापूर्वक कार्यान्वयन गर्नेछौँ । केही विषयहरु जुन चिकित्सा शिक्षा आयोगले निर्णय गरेको थियो, त्यसलाई कार्यान्वयन छिटो नभएको, सहज ढंगबाट नभएको विषय उहाँहरूको पछिल्लो विषय थियो । त्यसलाई छिटो कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा प्रतिष्ठानअन्तर्गतका कलेजहरु पनि क्रमशः कार्यान्वयन गर्न तयार भएको स्थिति छ ।'

आवासीय चिकित्सकहरुले निर्वाह भत्ता आठौं तह सरह हुनुपर्ने, आवासीय चिकित्सकहरुको सुत्केरी बिदा, बिरामी बिदा, ड्युटी आवरको कुरा पनि उठाएको उनले बताए ।

अहिले आन्दोलनपछि निजी मेडिकल कलेजबाट पनि आठौं तह सरह भत्ता दिने प्रतिवद्धता आएको र विभिन्न कलेजमा आवासीय चिकित्सकहरु काम गर्न फर्किसकेको उनले बताए ।

'विदेशी विद्यार्थीलाई नेपालमा आकर्षित गर्नुपर्छ'

बुटवल । नेपाली कांग्रेसका केन्द्रीय सदस्य तथा पूर्वगृहमन्त्री बालकृष्ण खाँणले विदेशी विद्यार्थीलाई पनि नेपालमा पढ्न छात्रवृत्ति प्रदान गरेर आकर्षित गर्नुपर्ने बताएका छन् । उनले नेपालका विश्वविद्यालय तथा क्याम्पसहरुमा विदेशी विद्यार्थीलाई गुणस्तरीय शिक्षा प्रदान गर्न सके विदेशीको आकर्षण समेत बढ्ने उल्लेख गरे । नेपालका युवा विद्यार्थीलाई देशमै रोकन पढ्दै कमाउन मिल्ने गरी शिक्षा नीति लिनुपर्ने उनको भनाइ छ ।

बुटवलको सिद्धार्थ गौतमबुद्ध क्याम्पसको क्याम्पस सभा (अधिवेशन)को शनिबार उद्घाटन गर्दै क्याम्पस व्यवस्थापन समितिका संस्थापक अध्यक्ष समेत रहेका खाँणले शिक्षालाई सीप र सीपलाई रोजगारीसँग जोड्नेगरी तीनै तहका सरकारले नीति बनाउन र नीतिअनुसारका कार्यक्रम ल्याउन आग्रह गरेका हुन् ।

विदेशमा पढ्दै कमाउँदै गर्न मिल्ने भएकै कारण वैदेशिक शिक्षामा आकर्षण बढेको बताउँदै उनले नेपालमा पनि त्यसैअनुसारको नीति तय गरेर कार्यक्रम बनाउनु पर्ने भनाइ राखेका थिए । उनले भने-'विदेशी विश्वविद्यालय तथा क्याम्पसमा नेपाली विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ति दिएजस्तै गरी विदेशी विद्यार्थीलाई पनि नेपालका विश्वविद्यालय तथा क्याम्पसहरुमा पढ्न छात्रवृत्ति दिनुपर्छ ।' उनले उद्यमशिलता तथा रोजगारी, सूचना प्रविधि, पर्यटन, अनुसन्धानलगायतका कुरालाई शिक्षासँग जोड्नुपर्ने भनाइ राखेका थिए ।

त्यस अवसरमा बोल्दै बुटवल उप-महानगरपालिकाका नगरप्रमुख खेलराज पाण्डेयले बुटवल बहुमुखी क्याम्पस र लुम्बिनी वाणिज्य क्याम्पसभन्दा पृथक हुनेगरी सिद्धार्थ गौतमबुद्ध क्याम्पस स्थापना गरिएको बताउँदै पृथक पहिचान स्थापित गर्न क्याम्पस प्रशासनलाई आग्रह गरेका छन् ।

क्याम्पस व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष निर्मलप्रसाद लाकौलले प्राप्त भएका सुझावका आधारमा थप कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरे । त्यस्तै क्याम्पस व्यवस्थापन समितिका पदेन सदस्य बुटवल उद्योग वाणिज्य संघका अध्यक्ष हरिप्रसाद अर्यालले विद्यार्थीलाई आकर्षण गर्नेगरी विषयगत हिसाबले नविनतम शैक्षिक कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सुझाव दिँदै विषयगत क्रियाकलापमा संघले सहकार्य गर्ने प्रतिबद्धता व्यक्त गरेका थिए ।

कार्यक्रममा क्याम्पस व्यवस्थापन समितिका उपाध्यक्ष तथा पूर्व क्याम्पस प्रमुख कृष्णलाल जोशी, क्याम्पस प्रमुख गोपालप्रसाद चापागाईं, पब्लिक क्याम्पस प्राध्यापक संघका रामनाथ उपाध्याय, पब्लिक क्याम्पस कर्मचारी संघका ओमभद्र गौतमलगायतले आ-आफ्ना भनाइ राखेका थिए ।

सञ्चालक समितिको अध्यक्षमा पुनः लाकौल

बुटवलको सिद्धार्थ गौतमबुद्ध क्याम्पस सञ्चालक समितिको अध्यक्षमा पुनः निर्मल लाकौल निर्वाचित भएका छन् । शनिबार भएको क्याम्पस सभा (अधिवेशन)ले उनलाई सञ्चालक समितिको अध्यक्षमा सर्वसम्मत निर्वाचित गरेको हो । क्याम्पससभाले लाकौलको अध्यक्षतामा नयाँ सञ्चालक समिति सर्वसम्मत चयन गरिएको क्याम्पस प्रमुख गोपालप्रसाद चापागाईंले जानकारी दिए ।

प्रेस स्वतन्त्रता हननका घटनामा वृद्धि

बुटवल । नेपाल पत्रकार महासंघले प्रेस स्वतन्त्रता र पत्रकार सुरक्षासम्बन्धी वार्षिक प्रतिवेदन सार्वजनिक र लैंगिक समानता पुरस्कार वितरण गरेको छ । विश्व प्रेस स्वतन्त्रता दिवसका अवसमा मे ४ सन् २०२४ देखि २०२५ अप्रिल ३० सम्म महासंघको सञ्चार अनुगमन इकाइमा अभिलेख भएका घटनाको प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको हो ।

कार्यक्रममा राष्ट्रिय मानवअधिकार आयोगका अध्यक्ष तपबहादुर मगरले पत्रकारहरु मानव अधिकारको रक्षक रहेको भन्दै त्यसमा सहकार्य गरी अघि बढ्नुपर्ने बताए । उनले मानवअधिकारको पक्षमा क्रियाशिल सबै एक भइ सरकारलाई दबाब दिन सकेमात्र मानवअधिकार थप सुदृढ हुनेमा जोड दिए ।

नेपाल पत्रकार महासंघका अध्यक्ष निर्मला शर्माले यस वर्ष प्रेस स्वतन्त्रता हननका ७३ वटा घटना अभिलेख भएको बताइन् । गत वर्षको तुलनामा यस वर्ष प्रेस स्वतन्त्रता हननका घटनामा वृद्धि भएको बताउँदै उनले ७३ वटा घटनामा २ जना पत्रकारको हत्या भएको छ । गिरफ्तारी २, कब्जा तथा अवरोध ९, पत्रकार दुर्व्यवहार तथा धम्कीका २४, आक्रमणका २० वटा घटना रहेका छन् । यस्तै, पेशागत असुरक्षाका १६ वटा घटना रहेको जानकारी दिइन् ।

नेपाल पत्रकार महासंघका पूर्व सभापति हरिहर विरहीले प्रेस स्वतन्त्रताको दुरुपयोग भएको गुनासो बढिरहे भन्दै त्यसतर्फ सोंच्नुपर्ने बताए । उनले राज्यले नियमनका नाममा नियन्त्रण गर्छ कि भन्ने त्रास बढिरहेको भन्दै सजक रहनुपर्ने धारणा राखे ।

कार्यक्रममा चैत १५ गते तीनकुने घटनामा मारिएका पत्रकार सुरेश रजकका सम्बन्धमा महासंघले तयार पारेको घटनाको प्रतिवेदन सार्वजनिक गरिएको छ । महासंघका उपाध्यक्ष उमिद बागचन्दको अध्यक्षतामा गठित छानबिन समितिले यतार पारेको प्रतिवेदन सार्वजनिक गरेको हो ।

त्यसैगरी, विश्व प्रेस स्वतन्त्रता दिवसको अवसरमा महासंघले लैंगिक समानता तथा सामाजिक समावेशिता पुरस्कार २०८२ बाट सामुदायिक रेडियो टीकापुर कैलालीलाई सम्मान गरेको छ ।

२०८२ बैशाख २ गते आवेदन आह्वान गरिएको यस पुरस्कारमा कुल २३ सञ्चारमाध्यमले सहभागिता जनाएका थिए । महासंघका वरिष्ठ उपाध्यक्ष दिपक आचार्यले प्रेस स्वतन्त्रता हननूका विभिन्न घटनाले प्रेसको अवस्था उजागर गरेको भन्दै प्रेस स्वतन्त्रता पत्रकारका लागि मात्र नभएर सबैका लागि आवश्यक रहेको बताए ।

नीति तथा कार्यक्रमप्रति कांग्रेस सांसदहरूको असन्तुष्टी

बुटवल । सत्तारुढ दल नेपाली कांग्रेसका सांसदहरूले सरकारले ल्याएको नीति तथा कार्यक्रमप्रति गुनासो गरेका छन् ।

शनिबार दिउँसो नयाँ बानेश्वरस्थित संसद् भवनको ल्होत्से हलमा बसेको पार्टीको संसदीय दलको बैठकमा बोल्ने धेरैजसो सांसदहरूले नीति तथा कार्यक्रममा प्रयोग भएका नारा, राष्ट्रपतिको नाममा यसअघि तय भएका कार्यक्रम लगायतका विषयमा सांसदहरूले नेतृत्वलाई प्रश्न गरेका हुन् ।

बैठकमा सहभागी एक सांसदका अनुसार, विशेषगरी राष्ट्रपतिको नाममा यसअघि राखिएका कार्यक्रमहरू राष्ट्रपति परिवर्तन भएसँगै फेरिएकोमा गुनासो गरे ।

बैठकमा सांसदहरू नारायण खड्का, जीवन परियार, बद्री पाण्डे, राजन केसी, रामकृष्ण यादव, डिगबहादुर बलायर, प्रतिमा गौतम, सरिता प्रसाईं, शान्ति परियार, कान्तिका सैजुवाललगायतले बैठकमा धारणा राखेका थिए ।

उनीहरूले बजेट विनियोजन गर्ने बेलामा समानुपातिक र प्रत्यक्ष सांसदहरूलाई छुट्याएर बन्न नहुने तर्क गरेका थिए ।

'संविधानले दिएका अधिकारमाथि हनन् हुन हुँदैन, कतै न कतै समानुपातिक सांसदहरूलाई पनि बराबर हक दिनुपर्छ,' बैठकमा नेताहरूले राखेको भनाइ उद्धृत गर्दै सारांशमा ती सांसदले सुनाए, 'समानुपातिक सांसदलाई पनि संविधानले दिएको हक बराबर हो ।'

त्यस्तै, बैठकमा सांसद जीवन परियारले नीति तथा कार्यक्रममा 'समृद्ध नेपाल, सुखी नेपाली' को नारा राखेकोप्रति आपत्ति जनाए ।

'सम्मुनत नेपाल, सम्मानीत नेपाली भन्ने नारा थियो,' परियारले बैठकमा भनेका छन्- 'समृद्ध नेपाल सुखी नेपालीको नारा आयो अहिले । हामी सँगै छौं भन्ने कुरा पनि बिर्सिएको हो कि ?'

सत्तारुढ दल नेपाली कांग्रेसले सरकारले ल्याएको नीति तथा कार्यक्रमलाई रचनात्मक र सकारात्मक सुझावसहित समर्थन गर्ने निर्णय गरेको छ । शनिबार बसेको संसदीय दलको बैठकले यस्तो निर्णय गरेको पार्टीका प्रमुख सचेतक श्याम घिमिरेले जानकारी दिए । त्यस्तै, नीति तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयनमा लैजानकासम्बोधन हुनेगरी बजेट तर्जुमा गर्न पनि कांग्रेसले ध्यानाकर्षण गरेको छ । प्रमुख सचेतक घिमिरेका अनुसार संसद्मा विधेयक निर्माणको कामले गति लिन नसकेको निष्कर्ष कांग्रेसको छ ।

'विधेयक निर्माणको गति सुस्त भएको महसुस भएको छ । त्यसले पारेको प्रभाव धेरै भए । त्यसलाई तीव्र बनाउनका लागि कांग्रेसले देखिनेगरी भूमिका खेल्नुपर्छ भन्ने कुरा निष्कर्ष निकालेको छ ।'-संसदीय दलको बैठकपछि घिमिरेले भने ।

रूपन्देही जिल्लास्तरीय यु-१६ क्रिकेट टिम छनोट सुरु

भैरहवा । अन्डर-१६ प्रदेशस्तरीय क्रिकेट टिम छनोटका लागि रुपन्देही जिल्लास्तरीय खेलाडी छनोट सुरु भएको छ । भैरहवास्थित सिद्धार्थ रंगशालामा शनिबारदेखि जिल्लास्तरीय टिम छनोट सुरु भएको रुपन्देही क्रिकेट संघका उपाध्यक्ष समेत रहेका कार्यक्रम संयोजक धीरज अधिकारी क्षेत्रीले जानकारी दिए ।

एशियन क्रिकेट काउन्सिल (एसीसी) को कार्यक्रमअनुसार यही जुन २०२५ मा 'एसीसी पुरुष यु-१६ इस्ट जोन कप २०२५' प्रतियोगिता हुँदैछ । उक्त प्रतियोगितालाई मध्यनजर गरी नेपाल क्रिकेट संघले यही २०८२ जेठ दोस्रो सातादेखि यु-१६ पुरुष राष्ट्रिय क्रिकेट प्रतियोगिताको आयोजना गर्दैछ । त्यसका लागि प्रादेशिक क्रिकेट टिम छनोटका गर्न भैरहवामा जिल्लास्तरीय छनोट सुरु भएको हो ।

क्षेत्रीका अनुसार सार्वजनिक सूचना आह्वानपछि यु-१६ का १ सय २४ जना खेलाडीहरुले फारम भरेर छनोट खेलमा सहभागिता जनाएका छन् । यी खेलाडीहरुबाट उत्कृष्ट छनोट गरी ४ टिम बनाई मंगलबारदेखि प्रतिस्पर्धा गराइने छ । प्रतिस्पर्धामा उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्ने खेलाडीलाई समेटेर रुपन्देही जिल्लास्तरीय टिम बनाइने क्षेत्रीले बताए । खेलाडीहरुलाई प्रशिक्षक शंकर राना, दुर्गा सेन र मानबहादुर थापाले प्रशिक्षण दिनेछन् ।

छनोट खेलमा सहभागी हुन आएका क्रिकेटर आरिफ खान, स्वस्तिक पराजुली र समीर ओलीले टिममा छनोट हुनका लागि खेलाडीहरुबिच तिव्र प्रतिस्पर्धा रहेको जनाए । आफूहरुले राम्रो प्रदर्शन गरी छनोट हुने प्रयासमा रहेको उनीहरुको भनाइ छ ।

प्रशिक्षक रानाले रुपन्देही क्रिकेटको उर्वरभूमि रहेकाले छनोट खेलमा सहभागिता राम्रो भएको बताए । उनले उत्कृष्ट प्रदर्शन गर्ने खेलाडीलाई टिममा समाबेस गरिने जनाउँदै त्यसका लागि तयारी थालिएको जनाए । धेरै खेलाडीहरु सहभागी भएकाले आफूहरुको प्रयास राम्रो गर्नेहरुलाई टिममा राख्ने भएको उनको भनाइ छ ।

रुपन्देही क्रिकेट संघका अध्यक्ष हरिबहादुर थापाका अनुसार जिल्लाका विभिन्न एकेडेमी र विद्यालयमा प्रशिक्षण लिइरहेका खेलाडीहरु टिममा समावेस हुनका लागि प्रतिस्पर्धामा छन् । उनले संघले सञ्चालन गरेको रुपन्देही क्रिकेट एकेडेमी र सिद्धार्थ क्रिकेट मैदानमा खेलाडीहरुलाई प्रतिस्पर्धा गराइने बताए । राम्रा खेलाडी छनोट गरी राष्ट्रिय टिममा रुपन्देहीका धेरैभन्दा धेरै खेलाडी समावेश होउन् भन्ने आफूहरुको उद्देश्य रहेको अध्यक्ष थापाको भनाइ छ ।

हावाहुरीबाट जोगिने उपाय

-घरको संरचना बलियो बनाऔं ।
-हावाहुरी चल्न थाले झ्यालढोका बन्द गरौं ।
-छानालाई चोया, तार, काठ, हुकलगायतका सामग्रीको प्रयोग गरेर बलियो पारौं जस्तापातालगायतका सामग्रीहरु खुला र जथाभावी नराखौं ।
-हावाहुरी चलेको बेला भागदौड नगरौं ।
-सवारी साधन चलाएको बखत हावाहुरी चले रोकेर सुरक्षित स्थानमा बसौं ।
-पैदल यात्रामा रहेको समयमा हावाहुरी चलेमा र ओत नभेटेमा थुचुक बसेर दुवै हाते टाउको छोपी घोप्टो परौं ।

हावाहुरी रोक्न सकिदैन, तर पूर्वतयारी गर्दा हावाहुरीबाट हुने क्षति कम गर्न सकिन्छ ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

आकर्षक डिजाइन तथा छपाई

सबै किसिमका रंगिन तथा सादा डिजाइनका साथै सम्पूर्ण छपाईको लागि सधै हामीलाई सम्झनुहोस् !

आइडिया डिजाइनर्स/अफसेट प्रेस

सम्पर्कः
बुटवल-७, पुरानो बसपार्क (सब्जीमण्डी पछाडि)
यातायात मजदूर संघको भवनमा
फोनः-०७१-५५०२९३ मो.९८५७०३५३८०,९८४७१२३९५७
E-mail:ideapressbtl@gmail.com

सिद्धार्थ पब्लिकेशन (प्रा.) लि. द्वारा प्रकाशित दैनिक लुम्बिनीको लागि अध्यक्षः मोहन चापागाईं, सल्लाहकारः एम.बी. विश्वकर्मा, प्रबन्ध सञ्चालकः महेश रिजाल, सम्पादकः शेरबहादुर केसी, सह-सम्पादक : टि.आर. शर्मा
प्रधान कार्यालयः बुटवल-११, माझगाउँ, रूपन्देही, लुम्बिनी प्रदेश नेपाल, फोन : ०७१-५३०६४०, ५३७६४० इमेलः dailylumbini@gmail.com(Advt), lumbininews@gmail.com (News) मुख्य शाखा कार्यालय भैरहवा, फोनः ०७१-५७२२६७ अनलाइन संस्करण lumbinipatrika.com